

ДО ДИСКУСІЇ

DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-MKfpgoe-2022.42>

УДК 001.4:81'373.46

*Бойчук О. С.
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Бойчук Н. О.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Корсак К. В.
ПВНЗ «Київський медичний університет»*

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ РОЗБІЖНОСТІ У РОЛІ ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ЛЮДСТВА ДО БЕЗПЕЧНОГО МАЙБУТНЬОГО

Глобальне нещастя «COVID-2019» перетворило цей термін в мало не найпопулярніший у світовому Інтернеті (приблизно 4 млрд. посилань) і зумовило радикальні зрушення в оцінці майбутнього світовими політичними й економічними лідерами разом з більшістю науковців. Новітні явища дали вагомі докази принципової помилковості і недосяжності прагнення держав-лідерів побудувати у себе щасливі суспільства «розширеного споживання». Воно було настільки потужним, що Захід якось надто мало відреагував на усім відомі аж три книги групи Д. Медоуза з Римського клубу (1972, 1992 і 2007) з детальними прогнозами неминучої і страшної відсічі пошкодженої людьми біосфери, яка скерує на Номо епідемії, пандемії, природні катастрофи, деградацію мислення, аномалії поведінки, демографічний та екологічний колапси. «Трилогія» цікава, але в своїй сукупності стала стратегічно помилковою через те, що за десятки років рефлексій ні згадана група, ні всі численні автори створених і поширених під егідою Римського клубу книг про майбутнє не вказали засобів порятунку, пропонуючи лише «гарну поведінку».

Причина помилковості — повне ігнорування рятівних для людства ноотехнологій (див. Nooglossary»). Перші дві були помічені й запропоновані К. Корсаком ще в 2000 році. У 2015 році в електронному виданні RELGA для мільйонів читачів з понад 130 держав світу він запропонував реальний шлях до

порятунку від пандемій і колапсів (Korsak, 2015). Зараз ноотехнологій вже понад 40, але в своїх нових інтерв'ю Денніс Медоуз їх ігнорує, оперуючи знаннями, що накопичив ще в ХХ ст. і вважає ідеально застосовними й зараз (Tarasova, 2022).

У цій точці викладу ми припинимо аналіз моря помилкових індивідуальних, колективних, державних і наддержавних прогнозів. Вкажемо тільки найбільший за впливом приклад останнього — хибні твердження ООН, що люди гарантовано загинуть, якщо середня температура тропосфери зросте на півтора градуси Цельсія. ЗМІ галасують про це практично безперервно, ігноруючи одразу кілька відомих світовій науці фактів.

Гіпотеза небезпеки «глобального потепління» вже стала свідомою брехнею, скерованою на отримання фінансових і політичних зисків. Відсутність цієї загрози була виявлена в 1970-1980-х роках, коли після «хрущовської відлиги» провідні науковці США і СРСР розпочали ігнорувати «залізну завісу» та вести спільні й чесні дослідження для порятунку від «ядерної зими» й низки інших катаклізмів. Вони дали незаперечні докази того, що наявне і навіть перспективне збільшення концентрації вуглекислого газу (CO₂) в тропосфері та зростання її середньої температури на 1-2-3 градуси Цельсія матиме тільки позитивні наслідки (!). Причина проста: фотосинтез швидко посилюється у разі збільшення кількості CO₂. Це використовують у великих промислових теплицях, а поліпшення вимірів з космічних апаратів вже надало докази того, що загальна продуктивність біосфери зросла на 20-25%, кількість «зелені» на планеті збільшується, а теза «опустелювання» є фейком. Висновки щодо ролі ООН в її сучасному стані просимо зробити самостійно.

Враховуючи перевагу серед потенційних читачів філологів, мовників, компаративістів і подібних фахівців, витратимо другу половину тез на пояснення найбільшого західного семантичного «непорозуміння», що цілковито загальмувало рух Ното до порятунку від створених ним загроз. Ми маємо на увазі практично категоричну заборону на використання у західному науковому світі будь-яких згадок про *ноотехнології, що надають людям потрібне і одночасно виліковують біосферу від індустріальних пошкоджень*.

Спробуємо ще раз підтвердити цей неприємний факт саме в момент створення цього тексту (11.10.2022, під загрозою російських ракет). Здійснимо пошук на основі трьох термінів: *nootechonology, ноотехнологии, ноотехнології*. Спершу англомовний Інтернет намагався ошчасливити нас аж 167 млн. матеріалів для терміну «nanotechnology». Тільки настійлива вимога шукати саме термін з «ноо» привела до такого результату: 591 згадка на англійській мові про рятівні для планети процеси і технології. Надто мало для всієї

інформаційної сфери Землі, якщо врахувати щойно зазначені 167 млн. для «nanotechnology» і додати ще 2,73 млрд. для «smart technology».

У російськомовному Інтернеті «ноотехнологии» були згадані 770 разів, а наші «ноотехнології» для всієї благословенної Землі — ледь 596.

Для ймовірного пояснення здійснимо поглиблення розпочатого нами термінологічного дослідження. Спершу нагадаємо про те, що літери «ноо» походять від грецького слова античного періоду, яке означає «розум» і дуже багато подібних значень (думка, розсудливість, завбачливість, здоровий глузд, задум, намір, дума, образ думок, світовий розум, розумовий початок, принцип мислення і т.д.). Так слова з «ноо» й використовувалися до кінця ХІХ ст., коли у Франції після тривалого періоду революцій і воєн настав момент суспільного вибору ставлення до релігійної освіти. Наслідком був глибокий поділ, тому Франція має велику систему державної освіти і набагато менший незалежний сектор цілковито релігійної освіти з усіма численними рівнями навчання (включаючи найвищі). Ми виявили, що у роки дискусій дуже часто у пресі Франції звучало слово «ноотеологія», яке все ж не врятувало релігійну освіту від «зміщення убік» і перетворення на невеликий незалежний елемент.

У своїх пошуках ми виявили такий важливий факт: англomовний сектор Інтернету в темі «ноосфера» майже на 100% заповнений матеріалами, що пов'язані з ім'ям видатного французького теолога і палеонтолога П'єра Тейяра де Шардена (1881-1955). У ньому інколи повідомляють про іншого француза — математика і філософа Едуарда Леруа (1870-1954) з його численними лекціями про ноосферу. Ще рідше згадують нашого Володимира Вернадського, чії виступи у Сорбонні уважно слухали французи, що й могло спонукати їх використати слово «ноосфера» замість добре відомого їм старішого і менш зручного «інтелектосфера». Нагадаємо, що це поняття є індивідуальним винаходом, який набагато раніше запропонував лідер наук усієї першої половини ХІХ ст. Александер фон Гумбольдт (1769-1859) у заключному томі свого опису практично всіх наукових знань на середину ХІХ ст.

Французи привертають нашу увагу мало, адже у нас і на Сході Європи набагато більшого значення надають В. І. Вернадському, нерідко називаючи саме його винахідником терміну «ноосфера». Однак аналіз доступних його праць свідчить про те, що він не претендував на винахід цього поняття, пояснюючи, що його авторами є колеги з Франції, які обговорювали його лекції про деструктивний вплив людства на біосферу. Саме ця тема була центральною для В. І. Вернадського в моменти його відвідин Західної Європи, хоча в окремих публічних виступах в СРСР він вживав слово «ноосфера» для

позначення того майбутнього, яке, на його думку, рано чи пізно мали б побудувати в колишньому СРСР, і, можливо, в усьому світі.

Скорочуючи пояснення, наголосимо на тому, що у розвинених державах тема «ноосфера» опинилася у центрі дискусій і наукових досліджень вже після смерті П. Т. де Шардена, коли перестала діяти дуже сувора заборона Ватикану на поширення його ідей. Тоді була перекладена й швидко розповсюджена його книга «Феномен людини» (Teilhard de Chardin, 1959). Виникла безприкладна світова наукова дискусія з емоціями, підхопленими у ЗМІ. Тому на всьому Заході слово «ноосфера» стали розуміти як шарденівську «духосферу» (spirit-оболонку) і цілковито «нематеріальне» поняття. У науковому світі планети умовилися не допускати в усі журнали зі світу Sciences&Arts жодних слів з «ноо». На практиці для відповідального автора цього матеріалу це означало автоматичне скерування у кошик для сміття всіх його статей «на Захід», адже в назві щоразу фігурували літери «ноо». Редактори навіть не читали анотацій...

Нам більше щастило на пострадянських теренах, де варіантів тлумачень поняття «ноосфера» і термінів з «ноо» порівняно багато з використанням слів переважно з наукового, а не духовного (у сенсі spirit) лексикону. Пропозиції використання різноманітні — ноологія, нооекономіка, нооуправління і т.д., але ніхто і ніколи не писав «чорним по білому», що тільки ноотехнології є екологічно ідеальними, оскільки надають людям потрібне з одночасним виліковуванням вже доволі пошкодженої біосфери.

Подібну пропозицію ноотехнологій здійснювали тільки ми, незважаючи на нерозуміння «експертних груп» (широ кажучи — навіть академіки заперечували можливість виготовлення «чогось» без пошкодження довкілля). Нагадаємо, що перші дві ноотехнології (нанофотокаталізація і отримання бактеріальних пластиків високої якості) датуються 2000-м роком. У 2010 р. їх стало 4, на початку 2019 року — 8, а ось у даний момент їх уже точно більше 30, а найважливішою і найвпливовішою серед них ми вважаємо «протеїн Фу». Це дуже швидке перетворення у побутових умовах (без біореакторів чи чогось подібного) будь-якої первинної органічної речовини в ідеальний мікрофарш з багатьма іншими важливими складовими.

Ця технологія найбільш ефективно започатковує виконання поради нашого генія В.І. Вернадського, яку під час його лекцій у Сорбонні чули згадані нами науковці Франції. Його опубліковану ідею від 1925 року можна коротко висловити таким чином: *для уникнення загибелі людство повинне навчитися виробляти собі їжу без пошкодження біосфери*. Її вже реалізують! І досить активно! У цьому легко переконатись у базі даних «newfood». Трохи прикро тільки те, що замість точного терміну «бактеріальні ноотехнології»

використовують слово «ферментація» (тобто «скисання»). Навіть у тому разі, коли йдеться про виділення бактеріями з природних рідин міді, срібла та інших металів, що критично корисні для сучасної наномедицини і в інших галузях.

Ми вказуємо на ці парадокси тільки для засвідчення труднощів на шляху до світового поширення інформації про рятівні для людства ноотехнології і ноонауки. Нам усім слід об'єднатися, використовувати і поширювати цю нооінформацію, адже без її усвідомлення навіть найкращі науковці світу й далі пропонуватимуть нам для зменшення викидів вуглекислого газу поступово рухатися до повного усунення м'яса з усіх можливих раціонів. На Заході навіть професори й фахівці з проблем харчування нічого не чули про протеїн Фу і стартап Nature's Fynd за участю практично всіх американських мегамільярдерів, які надали йому на швидкий розвиток понад півмільярда доларів США.

Якщо цей стартап скерує вектор своїх дій не на перемогу над соєю на американському ринку веганських продуктів, а на світовий позитивний вплив, то за кілька років на Землі назавжди зникне жахливе індустріальне тваринництво разом з більшою частиною аграрного сектору. Не буде більше голоду і люди за порадою В. Вернадського споживатимуть виготовлену ними якісну їжу. Нагадаємо тільки те, що Давос-2022 не згадав про цю можливість.

Мріємо, що з України поширюватиметься інформація про ноотехнології і ноонауки й вона першою на планеті побудує ноосупільство. А перший крок до цього може здійснити керівництво і колектив того нашого університету, який створить нооінститут чи інший ноопідрозділ і започаткує нооеру в освіті.

Використана література:

1. Korsak. K.V. (2015). 21st Century Noofuturology: Conditions for Saving the Homo Sapiens Sapiens Population. *RELGA*, 1(289). URL: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=4061&level1=main&level2=articles>. [in Russian] Appeal 26-11-2022
2. Tarasova N. (2022) Dennis Meadows: "Sustainable development cannot be achieved... And it's time to think about how to live in a phase of decline, not growth" (URL: <https://naked-science.ru/article/interview/ustojchivogo-razvitiya-dostich-ne-udastsyaupadka-a-ne-rosta>) [in Russian] Appeal 26-11-2022
3. Teilhard de Chardin, P. (1959). *The Phenomenon of Man*, Harper Perennial